GER

107

Maj 2020

Dansk Mongolsk Selskab

Ger 107
31. årgang – maj 2020

ISSN 0905-9504

Ger er medlemsblad for Dansk Mongolsk Selskab. Bladet udkommer februar, maj, september.

Redaktion:
Jan Koed (ans.)
jk@cadaid.dk
Rolf Gilberg
Bulgan Njama
Bettina Gram

Tryk: Green Graphic ApS

Oplag: 200 eks.

Oplysninger om adresseændringer og leveringsproblemer meddeles til kassereren.

DANSK MONGOLSK SELSKAB

Formål:
(a) at fremme og udbrede kendskabet i Danmark til mongolerne og deres kultur, især i mongolernes kerneområder i Mongoliet, Kina og Rusland,

(b) at udgive skrifter om mongolerne,

(c) at være samlingsorgan for personer, der interesserer sig for mongoler og deres forhold,

(d) at fremme og udvikle forbindelserne mellem befolkningen i Danmark og mongolerne og

(e) at støtte kulturelt arbejde blandt mongoler og skabe forbindelser mellem videnskabelige, kulturelle, faglige og folkelige organisationer i de respektive lande.

Dansk Mongolsk Selskab

Æresmedlemmer:
HKH Kronprins Frederik
Søren Haslund-Christensen
Rolf Gilberg

Bestyrelse:
Elisabeth V. Friis (næstformand)
Anita Garbers
Bettina Gram (sekretær)
Michael Haslund-Christensen
Lars Højer
Jan Koed (kasserer)
Bulgan Njama (formand)
Chalotte Vad
Narangerel Davaasuren (sup.)
Chuka Ringgaard (sup.)

Hjemmeside:
www.danskmongolskselskab.dk

Bankkonto: (1551) 784-1582
MobilePay: 83554

Selskabets adresser:
Sekretær: Bettina Gram
Kastrupvej 90, 1.mf.
2300 København S
tel: 2887 6887
email:
bettinahgram@hotmail.com

Kasserer: Jan Koed
Clara Pontoppidans Vej 41
2500 Valby
tel: 2342 1128
email: jk@cadaid.dk

NGO-projekter:
Bulgan Njama
Fuglebo 2
2000 Frederiksberg
tel: 2613 2106
email: njambu@hotmail.com
I Mongoliet:
nts@magicnet.mn

Medlemskab:
Kontingent:
200 kr. pr. kalenderår for personligt medlemskab.
300 kr. for husstandsmedlemskab.
600 kr. for firmamedlemskab.

Tillæg for medlemmer bosat i udlandet: 50 kr.

Nye medlemmer indmeldes via hjemmesiden under menupunktet *Bliv medlem*.

Tag med redaktøren på hans første rejse til Mongoliet i 1988. Efter 4½ døgns uafbrudt togrejse fra Moskva ankommer han til Ulaanbaatar Hovedbanegård 15. juli 1988 og møder de første lokale indbyggere på perronen. Læs mere om rejsen med Den transsibiriske Jernbane, opholdet i den mongolske hovedstad og vandringen på den blomstrende steppe på de næste sider.
Foto: Jan Koed

Indhold

Mit andet land 3
De mongolske fester 15
Mongoliet i en coronatid 18
Kirgiserne i Zoologisk Have - III 20
Steppens krigere 23
Aktuelt 24
Grundsten lagt til nyt museum 25
Mongoliets præsident besøger Norge 26
Historical Buildings 7 28
Covid-19 28
DMS nyt 29
Mødet med ung mongolsk arkitekt 32

Mit andet land

Hvordan jeg kom til at elske de store vidder og følelsen af at komme hjem fortalt af bladets redaktør Jan Koed.

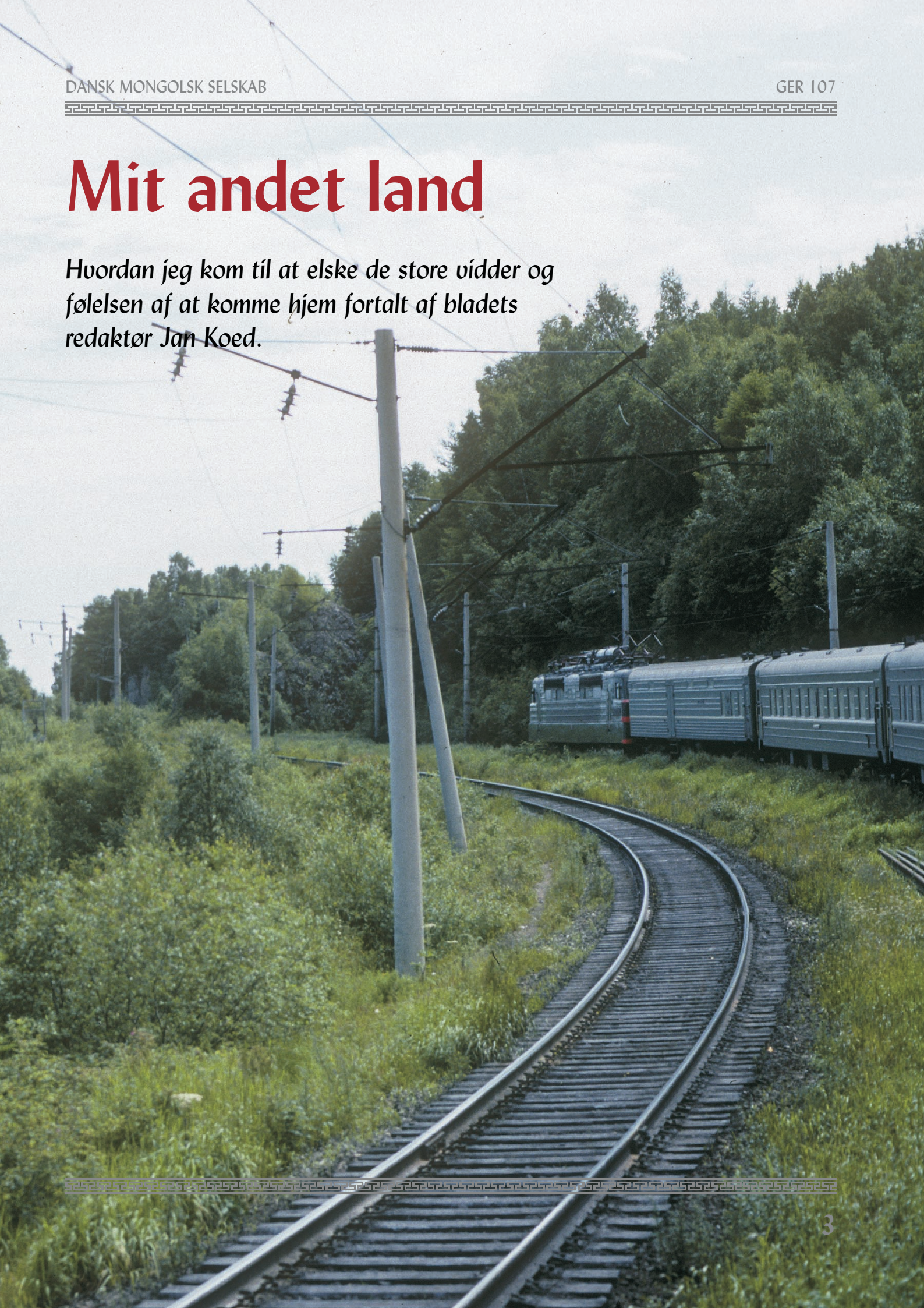

Den transsibiriske Jernbane

Nazyvaevsk station, 2.567 km fra Moskva.

MOSKVA - ULAN-BATOR

Hjulene og bremserne kontrolleres med hammer i hånd.

Vores kok.

Gang i samovaren døgnet rundt.

Et charmerende bekendtskab nogle kupeer længere nede ad gangen.

Min hyggelige rejsefælle Axel.

Alle måltider blev indtaget i spisevognen - morgen, middag, aften.

Ankomst til Ulaanbaatar om formiddagen den 15. juli 1988.

Du skal med til Mongoliet til næste år! Ordene kom som et lyn fra en klar himmel og ramte mine totalt uforberedte ører. Jeg havde slået følgeskab med Mille, tegnestuens sekretær, på vej ud til frokoststuen på Erik Møllers Tegnestue, hvor jeg var ansat i slutningen af 80'erne.

Jeg anede ikke, hvad hun talte om. Mongoliet var et for mig fuldstændigt ukendt begreb, og jeg vidste ikke, at hun ved siden af sit sekretærjob på tegnestuen var corejseleder hos Jørgen Bitch. Jeg slog det hen. Hvorfor skulle jeg ofre en mindre formue på at rejse til et sted, som ikke sagde mig noget?

Hendes opfordring må alligevel have vækket noget til live i mig. Måske lå det allerede i min skæbnetråd, at Mongoliet skulle komme til at fylde meget i min senere tilværelse. Hvorom alting er, meldte jeg mig som deltager til rejsen i juli 1988.

Senere kom jeg i tanke om, at jeg i min søgen efter en mening med tilværelsen allerede i 1983 havde konsulteret en clairvoyant kvinde for på den måde at få sat nogle pejlemærker. Hendes arbejdsmetode var at skrive svarene på mine spørgsmål ned på sin skrivemaskine under seancen. Hun skrev blandt andet, at jeg i min foregående tilværelse var blevet født i nærheden af Tibet i det østlige Mongoliet: »Du var munk i den senere del af denne tilværelse, i den tidligere del beskæftigede du dig med politiske og religiøse spørgsmål.«

Jørgen Bitsch havde jeg jo hørt om. Han var dengang et kendt navn for sine ekspeditioner til eksotiske lande, som han skrev bøger om og viste offentligt frem på film. Jeg huskede min barndoms ture ind til byen med mine forældre 1. pinsedag, hvor vi skulle i Palladium for at

se safarifilm med Jens Bjerre eller Jørgen Bitsch eller måske Disneys imponerende naturfilm.

Min forberedelse til rejsen bestod blandt andet i at læse Jørgen Bitsch' bog *Ukendt Land*, hvor han beretter om sit første møde med Mongoliet, som han blev så betaget af, at han så vidt muligt vendte tilbage hver sommer, dels på egen hånd og dels som rejseleder for videnskabsfolk og for almindelige turister. Det var altså en erfaren globetrotter, der stod i spidsen for vores »ekspedition«.

Programmet for rejsen lød rigtigt spændende. Med sans for både det lyriske og det forretningsmæssige havde Bitsch udarbejdet en lille folder, hvor han præsenterede rejseplanen og i malende vendinger beskrev de vidunderlige oplevelser, der ventede deltagerne:

»Cirka 20 år af mit liv har jeg tilbragt på rejser i alverdens lande, og cirka 30 gange har jeg været i Det ydre Mongoli, og Mongoliet får førsteprisen som det smukkeste land i verden«, skrev han i indledningen til rejsebeskrivelsen.

Rejseplanen så således ud: Afgang Kastrup 9. juli 1988 til Moskva med rundtur i byen. Med Den transsibiriske Jernbane til Ulaanbaatar, rejsetid 4½ døgn. Efter et par dages sightseeing og museumsbesøg i hovedstaden Ulaanbaatar afgang til Terelch med indkvartering i gerlejr. En uges vandring i egnen nord for Terelch med overnatning i medbragte telte. Tilbage til hovedstaden i bus og med fly tilbage til Europa, ophold og sigthseeing i Irkutsk, i alt 19 dage.

Vinteren gik og afrejsedagen nærmede sig. Det var for mig første gang, rejsen gik til en anden verdensdel og under primitive forhold med vandring og teltslagning i vildmarken i selskab med en flok vildt

Ulaanbaatar I

Udsigten fra hotel Bayan Gol til det hellige Bogd Khanbjerg.

Det mongolske nationalsymbol Soyombo

Brede fortove langs Fredensgade med hovedpostbygningen forude.

Sådan ser en hovedgade ud i et gerdistrikt.

TIDEN verden rundt: det danske kommunistpartis tidsskrift.

På gadens vægavis kunne man følge de politiske signaler.

»Vores ånd er dyrebar«. Gadebillede foran skuespilhuset.

Kommunistpartiet omfavnede Gorbatjovs politik på sin 19. partikongres.

fremmede mennesker. Heldigvis kunne Mille hjælpe mig med at få indkøbt det nødvendige udstyr: varm sovepose, luftmadras, lille rygsæk, vandresko, feltflaske og køjesæk m.m. Men da det kom til stykket måtte Mille melde afbud til rejsen og vige pladsen for en anden rejseleder.

Første stop på rejsen var som sagt Moskva i Sovjetunionen, som under indtrykket af den kolde krig var et spændende rejsemål forbundet med en nysgerrighed efter at opleve et helt andet samfundssystem. Som barn af den kolde krig, der tydeligt kunne huske den dag, da jeg på hjemmets sort/hvide fjernsynsskærm kunne se de russiske fragtskibe med deres last af missiler til Cuba vende om og sejle tilbage til deres udskibningshavn i Rusland, var jeg præget af den kollektive angst, vi alle nærede for den totale udslettelse i en altødelæggende atomkrig.

Nu var jeg heldigvis fortrolig med at rejse bag jerntæppet. Min interesse for jernbaner havde flere gange bragt mig til DDR sammen med min gode ven Erik, hvor vi bogstavelig talt kunne opleve smagen og lugten af et totalitært samfundssystem. Sovjet og for den sags skyld Mongoliet ville sikkert være lidt af det samme.

Efter mønstringen i Kastrup Lufthavn den 9. juli om morgenen gik vi om bord i SU 218 og landede i Moskvas internationale lufthavn kl. 15.20 lokal tid til konfrontationen med den nidkære russiske pas- og toldkontrol. Efter en nat på et kæmpemæssigt højhushotel fik vi dagen efter den obligatoriske rundvisning til Moskvas vigtigste seværdigheder anført af en autoriseret, dansktalende turistguide. Om aftenen den 10. juli blev vi kørt til Jaroslavl-banegården i Moskva og blev indskrevet på luksusklassen med to passagerer i hver kupé. Nu kunne eventyret for alvor begynde.

Den ikoniske rytterstatue af revolutionshelten Sükhbaatar havde en fremtrædende placering midt på den store paradeplads foran parlamentsbygningen. Sükhbaatar - Den røde Helt - var frontfigur i kampen for Mongoliets uafhængighed af Kina i 1921.

Min erindring om den 4½ døgn lange togrejse vækker kun positive minder. Med min store interesse for jernbaner var jeg måske på forhånd disponeret for at synes godt om turen. Jeg havde inden afrejsen tegnet ruten ind med angivelse af de forskellige stationer på strækningen, hvor langt de lå fra Moskva, køretiden mellem dem, og i hvilket døgn, man passerede dem undervejs. Det var fascinerende at opleve, hvordan éns tidsfornemmelse skred, efterhånden som vi passerede de forskellige tidszoner. På stationsurene viste man den lokale tid, mens toget beholdt sin Moskvatid. På den østligste station, Ulan-Ude, er tidsforskellen på 5 timer.

Rejsen med Den transsibiriske Jernbane er en nærmest meditativ tilstand, der akkompagneres af hjulenes monotone lyd henover skinnerne og den konstante flimren af den sibiriske taigas uendelige skovstrækninger. De lejlighedsvise kvarterlange ophold på stationerne med 2-3-4 timers mellemrum giver en kærkommen mulighed for at strække benene og trække frisk luft. Dagens højdepunkter er de tre måltider i spisevognen, hvor man lærer sine rejsefæller bedre at kende.

Om morgenen 4½ døgn efter afrejsen fra Moskva vågner jeg tidligt og linder på gardinet. Kupeen fyldes af solopgangens gyldne lys, og gennem vinduet ser jeg den ene grønne bakke afløse den anden i en stadigt bølgende bevægelse. Efter dage med Sibiriens endeløse trærækker er dette syn som en paradisisk åbenbaring. Jeg fyldes af glæde. Det er, som om jeg er på vej hjem.

Kort efter ankomsten til Ulaanbaatars monumentale banegård hen på formiddagen blev vi kørt hen til det moderne højhushotel Bayan Gol, hvor vi skulle bo de næste par dage. Og så stod den ellers på museumsbesøg.

Jeg husker meget tydeligt, hvor ilde det bekom mig at skulle være bundet til at følge i halen på rejsegruppen og pligtskyldigt høre på en timelang gennemgang af Mongoliets lange historie formidlet på famlende engelsk af en mongolsk guide. Det eneste jeg ønskede var at komme ud i byen, fornemme dens puls og være tæt på den lokale be-

folkning. Der var så meget at opleve derude!

Jeg forsøgte vist at gøre oprør ved at spørge vores nye rejseleder, Arne Petersen, om jeg ikke måtte forlade rundvisningen og gå mine egne veje. Det blev taget meget unådigt op. Jeg blev sat på plads og måtte pænt følge gruppen.

Senere på dagen fik vi endelig »fri« og kunne bevæge os rundt på egen hånd. Vi blev dog nøje inprentet, at vi skulle passe godt på os selv, da farerne lurede derude, hvilket jeg slet ikke kunne forholde mig til. Jeg

havde stadigt følelsen af at være kommet hjem og skulle nu gå rundt blandt folk og få et førstehåndsindtryk af den fremmedartede, lokale byggeskik.

Det som i første omgang slog mig var den rolige atmosfære, der herskede i byen. Der var ikke megen trafik i gaderne, og folk bevægede sig stille rundt på fortovene og stod tålmodigt ventende på bussen ved stoppestederne, der flere steder var udformet som små templer. Der var ingen, der tog særligt notits af mig, en vestlig turist. Det var som det skulle være. Jeg følte mig helt tryg.

Bybilledet var præget af brede boulevarder og den store centrale plads omgivet af en lav randbebyggelse med rytterstatuen af nationalhelten Sükhbaatar i midten. Mod nord lå den monumentale parlamentsbygning med den skarpt bevogtede heltesarkofag foran, og vendte man blikket den anden vej var der frit udsyn til Bogd Khanbjergets grønne bakker. Det var, som om byen, landskabet og himlen gik op i en højere enhed, hvilket senere kom til at præge min forkærlighed for store pladser.

Ulaanbaatar var på mange måder en smuk by, der var formet over russiske byplanidealer og nyklassicistisk arkitektur efter græsk forbillede. Ind imellem var der nyere bygninger præget af mongolske formidealer. Jeg bed mærke i den lidt ældre boligmasse med forholdsvis lave boligblokke udlagt med rummelige gårdarealer med gode legemuligheder for børnene.

Længere væk fra centrum skød nye mangeetages boligblokke op

Ulaanbaatar II

På opdagelse i klostergården i Gandan.

Lamaer på vej til tjeneste.

Glidefald foran en stupa og det store Janraisig-tempel uden for muren.

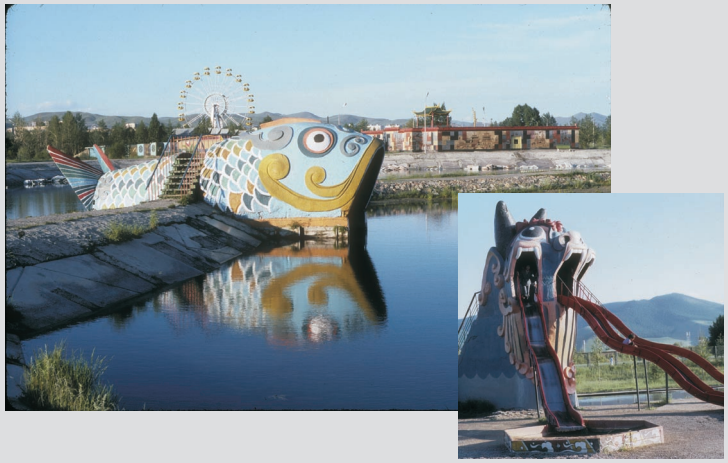

En rundtur i Nairamdalparken inden lukketid - et eldorado for børn.

Pigerne passer godt på lillemunk i den gyldne skjorte.

Mine rejsefæller vises rundt i den 5-stjernede turistattraktion: Gandan.

Museumsklostret Choijin Lama i downtown Ulaanbaatar.

Kommer mor ikke snart?

udført af betonelementer, som jeg kendte dem fra DDR. Uden om den planlagte by bredte gerdistrikterne sig med deres af høje plankeværker omgivne små grundstykker, hvor der var plads til et par ger eller et mere eller mindre hjemmestrikket bjælkehus.

Min forhåndsviden om samfundsforholdene var ikke stor. Jeg vidste selvfølgelig, at Mongoliet var en del af den sovjetiske østblok, medlem af Comecon og styret af et kommunistisk folkeparti på linje med de østeuropæiske étpartistater. Det indebar en dyb afhængighed af Rusland, økonomisk, politisk og militært. Med til billedet hørte, at der var tale om en veluddannet befolkning med sikker beskæftigelse og fri adgang til sundhedsvæsnet.

Men i sommeren 1988 fornemmede man, at noget var i gære. Gorbatjov var kommet til magten i Sovjetunionen i 1985 under parolerne *glasnost* og *perestrojka*, der indvarslede en større åbenhed og mindre international spænding. Det kom til udtryk i opslagene på hovedgadens vægaviser. Hvad jeg ikke vidste var, at den begyndende politiske uro i Østeuropa også var begyndt at ulme i Mongoliet, hvilket senere på året førte til kritik af kommunistpartiets top i partiavisen *Unen*. Det blev fulgt op af store folkelige demonstrationer året efter og resulterede i Mongoliets første parlamentsvalg med deltagelse af flere politiske partier i 1990.

Som kommunistisk stat var al beskæftigelse med religiøse spørgsmål officielt bandlyst. Dog tillod man, at der blev udført religiøse ceremonier i Gandanklostret, et af den tibetanske buddhismes hovedcentre. For mig, der havde flirtet med buddhistisk inspireret tankegods, var det en stærk oplevelse at slentre rundt mellem tempelbygningerne, mens munkene gik til og fra deres forskellige gøremål. Der herskede en fredfyldt stemning bag

En munk i Gandanklostret.

klostrets mure uforstyrret af de få turister, der kun udgjordes af vores rejseselskab.

Klostret var sidste stop på storbydelen af ekspeditionen. Derfra gik turen videre østpå til ferie- og fritidsområdet Terelch, hvor vi oplevede at blive indkvarteret i ger, fire mand i hver.

Derfra gik turen den næste dag til fods gennem det gudesmukke landskab nord for Terelch. Bitsch var nu i sit es. Det var hans hjemmebane, hans »Shangri La«, hvor han ifølge eget udsagn qua sit mangeårige nære samarbejde med mongolerne havde fået eksklusiv ret til at færdes med turister.

I en uges tid var vi på vandring gennem dalen. Hver eftermiddag blev de rummelige tomandstelte slået op, og vi kunne hvile ud, indtil aftensmaden blev serveret på steppen. Måltiderne blev tilberedt af vores kokkepige, som fulgte med bussen sammen med forrådet og vores store bagage. Dagsmarcherne var på 10-12-15 km i et passende tempo med en lang frokostpause. Terrænet var jævnt, men af og til

måtte vi krydse en flod i vores vandresko. Man vænnede sig hurtigt til at gå med våde sokker.

Ved lejrbålet om aftenen hændte det ofte, at Jørgen Bitsch fortalte om sine bedrifter blandt fremmede folkeslag på jordkloden. Vi fik også beretningen om hans kamp med anakondaen i Amazonas. Jeg hørte til den del af selskabet, der fascineredes af mandens udstråling og levende fortællestil.

I sin rejsebrochure havde Bitsch gjort meget ud af at beskrive landskabet i blomstrende vendinger: »Når vi vandrer i den rene, stille natur, føler vi os så frie som ørnene, der sejler over vore hoveder. Den klare luft, den behagelige højde, den guddommelige natur får os til at føle os ti år yngre. Vort sind bliver opfyldt af en ubeskrivelig lykkefølelse, en fornemmelse af triumf, af taknemmelighed og af glæde over at være de første til at opleve dette ufattelige eventyr. Vi føler os privilegeret af skæbnen.«

Det var virkelig en enestående smuk vandring på den blomstrende slette langs flodens slyngede vand, med klipperne og de blånende bjerge i baggrunden. En aften, vi sad ved lejrbålet og nød solnedgangens gyldne lys over dalen, udbrød han spontant: »Her vil jeg begraves, når tiden er inde.«

Da vi omsider nåede frem til den sagnomspundne tempelruin Gungin Sum, Prinsessens Tempel, midt i cedertræsskoven, havde vi nået turens endemål. Den lange rejse hjem tilbage til Europa kunne tage sin begyndelse: med bussen til Ulaanbaatar og fly til Kastrup med ophold og sightseeing i Irkutsk.

Rejsen havde føjet en ny dimension til min tilværelse, og forbindelsen med Jørgen Bitch Safari førte direkte til det stiftende møde i Dansk Mongolsk Selskab i sommeren 1990. På min næste rejse til Mongoliet i 1991 med Michael Haslund-Christensen mødte jeg Anita, som jeg blev gift med i 1995.

■

Tekst og foto:
Jan Koed

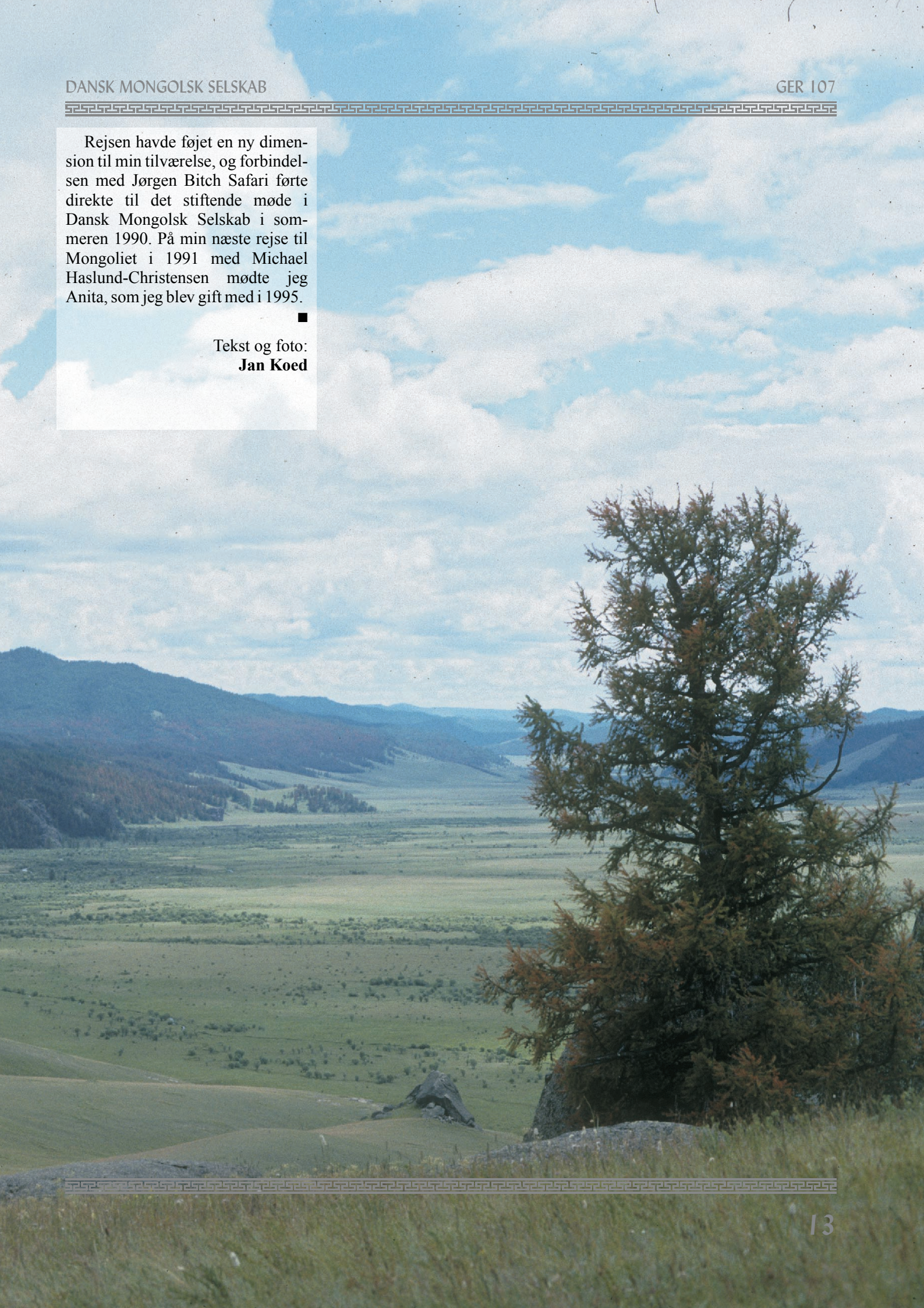

På vandring

Man er ved at lægge an til en ny hotelbygning i fritidsområdet Terelch.

Gammelt venskab.

Frokost i det grønne.

Vi var blevet advaret mod våde fødder - en klassisk situation i Mongoliet!

Sørg for at komme godt ud af det med ovoens naturånder.

Hyrden vogter over sine yakokser.

Lyrisk aftenstemning krydret med Jørgen Bitsch' fortællinger.

Rejsens endemål Gungin Sum, Prinsessens Tempel.

De mongolske fester

Det begyndte med, at der i begyndelsen af april lå en A4-kuvert i redaktionens postkasse. Brevets afsender var Gudrun Isager, datter af Erik Isager, som var deltager i Carl Krebs' ekspedition til Bulgun Tal i begyndelsen af 1920'erne, hvor han i perioden 1923-28 arbejdede som landmand på forsøgsgården. Gunrun skrev: »Måske er dette af interesse – måske ikke?«

Brevet indeholdt fotokopier af to selskabssange skrevet i anledning af en fest til minde om afrejsen til Mongoliet den 18. marts 1923. Festen blev afholdt den 20. marts 1948, 25 år senere. Desuden var der et foto af nogle festdeltagere omkring et veldækket frokostbord, hvor vi kunne genkende flere af deltagerne. Heldigvis havde nogen bag på det originale fotografi noteret alle navnene.

Min første indskydelse var, at der måtte være tale om den samme begivenhed. Det skulle dog hurtigt vise sig ikke at være tilfældet. Ved at konsultere Rolf Gilberg og Christel Braae fra Nationalmuseet stod det klart, at fotografiet var taget i maj 1938. Den »Mongolske Fest« blev holdt i Tivoli og var arrangeret på initiativ af Henning Haslund-Christensen, som gerne ville markere starten på sin anden centralasiatiske ekspedition. Sammen med Kaare Grønbech og Werner Jacobsen rejste de tre fra Københavns Hovedbanegård tirsdag den 10. maj 1938.

De muntre sangtekster var uafviseligt skrevet til en fest afholdt i anledning af 25-året for afrejsen til Bulgun Tal. Det er to typiske lejlighedssange, der på anekdotisk vis beskriver rejsen og opholdet på gården. Samtidig får de enkelte deltagere et ord med på vejen.

Det er ikke meget, vi ved om festen: Hvor fandt den sted? Hvem var sangens forfatter? Hvem var deltagerne?

Vi kan dog udelukke nogle af ekspeditionsdeltagerne. Erik Isager var afgået ved døden i 1946, Henning Haslund-Christensen var i Afghanistan på dette tidspunkt, hvor han døde i Kabul i efteråret 1948. Tage Birck befandt sig i Canada. Tilbage var Carl Krebs, hans bror Ove Krebs og Kai Borgstrøm (Bøffelen), som efter teksten at dømme alle tre har deltaget i festen, formentlig i selskab med deres ægtefæller, familie og venner.

Et særskilt mysterium udgjorde melodien til en af de to sange: »Kong Christian den 4'de«. Vores nationale kongesang kunne der ikke være tale om. Efter diverse forgæves opslag i gamle sangbøger og på nettet faldt det redaktøren ind, at det måtte være en opgave, som læserne af Politikens bagside kunne løse. En mail blev skrevet og straks sendt af sted til Bagsiden:

Den 18. marts 1923 drog en lille flok på fire eventyrlystne unge mænd af sted fra Københavns Hovedbanegård med kurs mod Ydre Mongoliet. Deres formål med rejsen var at slå sig ned i et frodigt og gudesmukt landskab syd for den russiske grænse. Der ville de opdyrke jorden, holde husdyr, gå på jagt efter zobler og måske finde lykken i en guldåre. Initiativtageren til eventyret var lægen Carl Krebs, og blandt deltagerne var den senere så berømte opdagelsesrejsende Henning Haslund-Christensen.

I løbet af de første år stødte flere mænd til den lille danske koloni, mens nogle faldt fra, dels på grund af det ubarmhjertigt hårde klima med langvarige, iskolde vintre, dels fordi det isolerede landmandsliv var for stillestående for flere af deltagerne. Den der holdt længst ud var Carl Krebs, som havde succes både som landmand og læge blandt den lokale befolkning. Han giftede sig i 1930 med en lokal russisk kvinde, som han fik to børn med, inden det nye kommunistiske regime i Mongoliet tvang den lille familie til over hals og hoved at rejse hjem til Danmark i 1936. …

Nu kommer vi til den del af mysteriet, som Bagsidens læsere måske kan hjælpe os med at opklare. Sangen er angiveligt skrevet på melodien til »Kong Christian den 4'de«. Men det er tydeligt, at der ikke er tale om Hartmanns melodi til »Kong Christian stod ved højen mast«. Versefødderne passer på ingen måde. Der må altså findes en anden melodi, der hylder den gamle konge. Men hvilken?

Reaktionen på forespørgslen var overvældende. Der måtte yderligere to bagsider til, før gåden var løst. To læsere, Jesper Tveden og Henrik Andreasen havde det rigtige svar: Der er oprindeligt tale om en revyvise skrevet til en farce opført på Nørrebros Teater i 1895. Farcen hed »Napoleons Kagekone« og var skrevet af Anton Melbye og Frederik Ricard. Visen blev en kæmpesucces. Den blev trykt i et nodehæfte og indsunget på plade af Schiøler Linck så sent som i 1923. Måske har pladen været afspillet på rejsegrammofonen i de lange vinteraftner på Zobelsletten?

Tilbage står, at vi stadig savner oplysning om, hvor festen blev afholdt, og hvem der inviterede. Måske nogle af Gers læsere kan hjælpe til? ■

Jan Koed

Starten af

Dr. Krebs Ekspedition til Mongoliet

18 - 3 - 1923

set i Perspektiv

20 - 3 - 1948.

----oooOooo----

Mel: Kong Christian den 4'de

Da Carl var blevet Læge, han mente ogsaa, at
han maatte noget mere bli', og saa ble' han Soldat.
:/: Thi netop paa den Tid
vi havde Verdenskrig,
der tog han til Sibirien og ydre Mongoli. :/:

Der fandt han Bjerge, Floder, Sletter, Skove med,
som sikkert vilde passe til et større Husmandssted.
:/: Kameler, Heste og
Kvæg, Faar var mer' end nok,
af danske Rejsekammerater meldte sig en Flok. :/:

Da de drog af fra Danmark i Marts i totitre
sa'e Bøflen "Hold paa Hatten", dengang Toget udad gled.
:/: Igennem Røde Hav
Carl Boksetimer gav,
som Morgenkaffe "Castor Oil", det bli'r man slanke af. :/:

I "Ching Ming Tai" i Tientsin var hejst det danske Flag,
thi Krebs og Rejsefæller skulde naa dertil den Dag.
:/: For dem, der festes skal
før over Peking, Kal-
gan, Gobi, Urga, Troppen naaed' frem til Bulgun Tal.

En Ridetur i Gobi til Urga den er sund,
men Bøffelen spadsere maa, han tabte otte Pund.
:/: Der er et Stykke Vej
med Oksekærre rej-
se for at holde Jul paa deres Gods i Urianhai. :/:

Kulmillionær blev Ove imens i U.S.A.
hos dem han gik og lærte rigtig hele Kunsten af
:/: Grafit og Kul og Guld
laa i den sorte Muld
snart skulde de faa dette frem og Pungen blive fuld.:/:

Mel: Poul sine Høns i Haven.

Urianhai hvor først Krebs doktorered',
mindes han gerne - for han fik Succes.
Benbrud og Spat og en Skal trepaneret,
det var en Start, som der var noget ved.
Salversan blev dog det Stof som betrygged'
sikrest hans Ry, hver Recept var paatrykket
"Indsprøjtning smertefri, 20 Monk Stykket.
De kan betale, hvor og naar, hvad De vil.

Siden hver Mongoler med hele sin Familie
ham konsulterede, slog Telt paa hans Grund.
Streng i sin Kur var han aldrig med Vilje,
Forskriften var: "Morgenluften er sund."
Arbejd fra Gry og til Kvæld det forfrisker
en Skefuld Olie til Bøflen, han hvisker ,
Kaffe, Wienerbrød og saa en Gang Svedsker,
saa kan du gøre, hvad og hvor, naar du vil.

Mongolerne ham elsked' Bulguns Doktor kaldte
Kommunisterne ham gjorde til Kommisar.
Doktorin Duu til Gun man udvalgte
Tomo Hung hele Stedets Dar Du Tse var,
Axslan - Løven handlede med Cigaretter,
Isager, Birk i Orden Gaarden sætter,
pløjer og saar, naar Vinteren letter,
og De kan gøre, hvad og hvor naar De vil.

Mel: Kong Christian den 4de.

De Aar paa Zobel Sletten vil vi nu mindes her.
I Mongoliet Danskeren har lagt sit Hjerte der.
:/: Jabonarn er meget trist
Zajagan er ikke vist
Den gamle Kælling Ælde vinder altid og til sidst. :/:

Lidt om Christian d. 4de

Blæksprutten 1895

Skrevet til en privat Fest 1894 hos Slotsforvalter Bering-Liisberg i Anledning af Udgivelsen af sammes Bog om Chr. d. 4de. — Senere i lidt ændret Skikkelse sunget af William Gerner i »Napoleons Kagekone« paa Nørrebros Teater 1895.

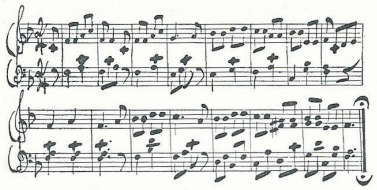

Mel.: Columbusvisen.

Jeg synger om Kong Christian, som stod ved højen Mast,
Hvor baade Gothens Hjelm og Hjerne og lidt mer der brast.
Da han i Vuggen laa,
Var han saa stor som saa,
Men siden tog den lille Christian ganske voldsomt paa.

Referencer

Politikens bagside 02.-06.-14.05.2020

Christel Braae: *Among Herders of Inner Mongolia*. Aarhus Universitetsforlag 2017. 617 s. ISBN 978 87 7934 395 5

Kurt L. Frederiksen: *Manden i Mongoliet*. Borgen 2001. 295 s. ISBN 87 21 01557 0

Inden afrejsen til Den 2. Danske Centralasiatiske Ekspedition til Indre Mongoli i maj 1938 havde Haslund-Christensen inviteret ekspeditionens medlemmer, støttepersoner og gamle venner med ægtefæller til »Mongolsk Fest« i Tivoli. For bordenden havde Erik Isager fru Krebs til bords, hvilket han efter eget udsagn følte var en hædersplads. Foto: Aktuel Billed-Central/Pressens Billed-Central

Festdeltagerne 1938

Deltagerne nævnt i urets retning:

Elly Jacobsen (1889-1979) født Johansen, Werner Jacobsens mor, gift med bankdirektør Theodor J. Jacobsen.

Minna Frantzine Louise Birket-Smith (1894-1957) født Hvilsom, gift 1920 med Kaj Birket-Smith.

Langebæk, telegrafist, arbejdede sammen med Albertsen i Mongoliet.

Sophus Black (stående) (1882-1960) telegrafbestyrer (Store Nordiske) og kunstsamler, hjembragte mange etnografika fra Østen.

Thomas Thomsen (1870-1941) museumsmand, arkæolog, etnograf, 1894-1940 ansat ved Etnografisk Samling, siden 1921 som leder.

Minna Black (1884-1979) født Dich, gift 1915 med Sophus Black.

Rasmus Harboe (1868-1952) telegrafist, arbejdede sammen med Albertsen i Mongoliet.

Helge Eyvin Larsen (1905-1984) arktisk arkæolog, 1930 ansat ved Etnografisk Samling, 1936 museumsinspektør, 1963-1975 leder, 1954-1963 leder af Arktisk Institut.

Jutta Johanne Nielsen (1891-?) født Heegaard, gift 1929 med Niels Nielsen.

Kristen Peter Albertsen (1894-1977) telegrafmand, genopbyggede telegraflinien fra Peking til Urga i 1921-1922.

Erik Isager (1897-1946) landmand, deltog i Krebs' ekspedition til Bulgun Tal 1923-1928.

Jekaterina Dimitrievna Krebs (1906-1938) født Skosereva, gift 1930 med Carl Krebs (død 23. juli 1938).

Harald von der Recke (1895-1970?) rejsekammerat og ven med Carl Krebs.

Werner Jacobsen (1914-1979) arkæolog, etnograf, ekspeditionsmedlem til Mongoliet 1938-1939, 1961 museumsinspektør ved Etnografisk Samling, 1963-1978 leder af Nationalmuseets Oplysningsafdeling.

Elsebet Grønbech (1910-1973) født Mackeprang, gift 1931 med Kaare Grønbech.

Kaj Birket-Smith (1893-1977) polarforsker, etnograf, 1929 museumsinspektør ved Etnografisk Samling, 1940-1963 leder af Etnografisk Samling.

Inga Margit »Mammie« Haslund-Christensen (1896-1975) født Lindström, gift 1932 med Henning Haslund-Christensen.

Niels Nielsen (1893-1981) geograf, prof. i geografi ved Københavns Universitet 1939-1964.

Kaare Grønbech (1901-1957) sprogforsker, ekspeditionsmedlem til Mongoliet 1938-1939, 1942 lektor i centralasiatiske sprog ved Københavns Universitet, fra 1947 prof.

Margrethe v.d. Recke (1896-?) født Qvistgaard, gift 1925 med Harald v.d. Recke.

Stående til højre, nævnt fra venstre:

Carl Immanuel Krebs (1889-1971) læge, leder af ekspeditionen til Bulgun Tal 1923-1936.

Kresten Black, ingeniør, søn af Minna og Sophus Black.

Henning Haslund-Christensen (1896-1948) leder af ekspedition til Mongoliet 1938-1939. Deltog i Krebs' ekspedition til Bulgun Tal 1923-1925, på Sven Hedins ekspedition 1927-1929, i egen ekspedition til Mongoliet 1936-1937.

Rolf Gilberg

Mongoliet i en coronatid

Det er hårde tider, når hovedparten af alle landsbyens indtægter stammer fra turister, og alt er lukket ned pga. coronakrisen, fortæller Dava, som ejer og driver en campingplads i det nordvestlige Mongoliet tæt på grænsen til Sibirien. Fra Sainshand i den sydlige del af landet fortæller Naraa sin coronahistorie. Hun underviser ejere af små virksomheder i forretningsdrift under DMS' projekt i Mongoliet.

Dava har i 20 år arbejdet med turisme i Mongoliet og siden 2011 etableret og drevet campingpladsen 'Mongol Ujin Camp' ved Khövsgölsøen. Søen ligger i 1.645 m højde og fryser til is om vinteren.

Mit navn er Tsenddavaa Nasanjargal, også kaldet Dava. Jeg er formand for Khatgals turistforening. Khatgal landsby har 3.500 indbyggere og ligger i det nordvestlige Mongoliet, tæt på grænsen til Sibirien i Rusland. Landsbyen ligger i nationalparken Khövsgölsøen.

Under coronakrisen er alt lukket ned, og her er ingen turister. 70% af Khatgals indtægter kommer fra turisme, og derfor har mange nu svært ved at betale deres faste regninger til el, gas osv. Den mongolske stat støtter borgere, der betaler til en social forsikringsordning, men små virksomheder, fx håndværksfirmaer, enlige mødre og fattige har ikke råd til forsikringen. De kan ikke få offentlig hjælp. I turistforeningen forsøger vi at hjælpe, og vores medlemmer har bl.a. givet en donation til nogle af byens udsatte. Vi ved ikke, hvad vi gør herefter.

Jeg ejer og driver teltlejren *Mongol Ujin Camp* med 10 ger og 2 træhytter, som jeg udlejer til turister. For gæsterne arrangerer vi bl.a. fisketure på Khövsgölsøen, trekking til hest og overnatninger i tipier, som rensdyrnomaderne nord for søen traditionelt lever i. Jeg har måttet aflyse alle bookinger og aktiviteter for resten af 2020. Det er over 500 gæster eller en årsindtægt på omkring 1,3 mio. kr., som jeg må vinke farvel til. I turistsæsonen hyrer jeg omkring 22 hesteguider og 9 familier, som arbejder i lejren. Disse mennesker tjener tilsammen 980.000 kr., som de nu også skal leve foruden.

Min egen familie er også i en svær situation, men allervigtigst er, at vi er raske. Jeg er enlig mor til to drenge, Anand på 8 og Bodi-Erdene på 6. Vi har kun én indtægt, som kommer fra teltlejren. Og uden turister, ingen indkomst. Skolerne har været lukkede siden 15. januar og er det indtil september. På nationalt tv er der hver dag undervisning til børnene. Almindeligvis er jeg som erhvervsdrivende en meget travl mor, men lige nu arbejder jeg som hjemmeunderviser for mine drenge, der nyder at være sammen med mig. Vi leger og læser sammen, laver gymnastik og en masse sjove ting. De ved begge, hvad corona er, så de vasker ofte hænder og bærer masker, når vi går ud sammen.

Vi lever på landet, så vi har meget plads. I disse dage har vi det godt og sikkert og håber på, at verden finder en måde at håndtere denne virus på. Men vores virkelighed er, at vi højest har en måned mere at løbe på, inden vi står over for ekstremt hårde tider. ■

Khatgal 19.04.2020
Tsenddavaa Nasanjargal

Oversættelse fra engelsk:
Bettina Gram

Tsenddavaa Nasanjargal er 39 år, mor til sønnerne Bodi-Erdene (6) og Anand (8), turistmanager og ejer af campinglejren 'Mongol Ujin Campi Khatgal' ved sydenden af Khövsgölsøen. Hun vil gerne kontaktes af private, firmaer og organisationer, som ønsker at støtte folk i Khatgal under coronakrisen. www.mongolujin.com

Siden det første tilfælde af covid-19 blev officielt konstateret, har Mongoliet med sin grænse til Kina været betragtet som et højrisikoland. Der er blevet oprettet et karantænesystem, regeringen har holdt regelmæssige pressemøder, hvor den har rådgivet, advaret og informeret om den seneste udvikling.

Da Dornogobi Aimag er et meget trafikeret sted med Den transsibiriske Jernbane, store mineralforekomster og dertil hørende industrianlæg, beder jeg til, at virussen ikke kommer hertil udefra. Således var vi chokerede over at høre, at en fransk statsborger, der ankom fra Frankrig, var blevet smittet med denne virus.

På baggrund af denne nyhed og rygter om lukning af butikker er antallet af biler på vejene blevet kraftigt forøget, og folk der handler ind i fødevareforretningerne danner lange køer. Kritikken over folk, der hamstrer, fik de sociale medier til at gløde. Men når man ser folk fra udviklede lande som USA, Frankrig, UK og hele verden rage mad og andre basisvarer til sig, kommer man til den konklusion, at det er en almen menneskelig måde at opføre sig på.

Heldigvis har denne sygdom ikke spredt sig til vores provins. På grund af kravet om ikke at forlade sit hjem både i byerne og på landet, med mindre det er strengt nødvendigt, har de fleste mennesker arbejdet hjemmefra, og børnene har fulgt undervisningen online, hvilket har gjort det muligt for familierne at være sammen i lang tid og tage sig mere af deres børn.

På den positive side er, at familierne kan være mere sammen, at der er mulighed for at forbedre trivslen og den gensidige forståelse, lære børnenes interesser og drømme bedre at kende. På den anden side er det indlysende, at det går hårdt ud over folks levebrød, forretningslivet, økonomien og samfundet som helhed. Jeg håber virkelig, at alle mennesker tilbringer disse virusdage på den bedst mulige måde for dem selv og andre.

Desværre drosler mange virksomheder ned, mens nogle må dreje nøglen om, da de ikke har råd til at betale lønninger til deres ansatte. På trods af alle karantænetiltagene, som forhindrer yderligere smitte, kan ingen forudsige, hvad der kommer til at ske. Det er stadig uklart, hvordan regeringens bebudede lempelser kommer til at påvirke befolkningens daglige liv.

Jeg er stolt over at være vidne til det overskud og udholdenhed, der præger det mongolske samfundssind, og hvordan en lille nation finder sammen om at følge regeringens retningslinjer for at forhindre yderligere smitte med covid-19. Jeg tror på, at borgernes evne til at modtage og bearbejde information, være bevidst om deres ansvar for at beskytte familien og gøre alt for at undgå risici er uvurderlige for landets udvikling i fremtiden. ■

Sainshand 07.04.2020

Ulaankhuu Narantsetseg

Oversættelse fra engelsk:
Jan Koed

Ulaankhuu Narantsetseg - Naraa - er 38 år, ingeniøruddannet og mor til tre.

Kirgiserne i Zoologisk Have - III

»I årene fra 1870'erne og frem til ca. 1910 var større etnografiske udstillinger med levende mennesker som hovedattraktion en hyppigt tilbagevendende begivenhed i Danmark og resten af Europa. Udstilling af menneskekroppe er generelt en kontroversiel praksis, men der knytter sig særlige problemkomplekser til udstillinger med levende mennesker i centrum, idet de udstillede på den ene side gøres til objekter for beskuelse, men på den anden side også er subjekter, der potentielt kan destabilisere udstillingernes logik«, skriver Anne Folke Henningsen i den afsluttende artikel om kirgisernes gæsteoptræden i Kongens København.

Zoologisk Have var langt fra det eneste etablissement, der i den nævnte periode arrangerede levende etnografiske udstillinger. Blandt andre var Tivoli, National Scala og Cirkus Varieté i Cirkusbygningen med på den nye europæiske trend at iscenesætte store og spektakulære udstillinger med fremmedartede folkeslag, men Zoologisk Have skiller sig naturligvis ud fra resten ved at være dyrepark snarere end gængs forlystelsesetablissement. Denne blanding af arrangørtyper var dog ikke særlig for Danmark, men fandtes også i resten af Europa – og ofte med de zoologiske haver som centrale aktører. Dyr var da også som oftest en vigtig del af de etnografiske udstillinger i de zoologiske haver, hvilket bliver tydeligt på det valgte fotografi.

I forgrunden står to af de udstillede kirgisere med musikinstrumenter i hænderne foran truppens telt flankeret af en jagtørn, og i baggrunden ses en kamel og en rytter til hest. Allerbagerst skimtes publikum bag et lille hegn, der omkranser pladsen, hvor kirgiserne udstilledes.

Det var dog ikke bare inde i havens udstillingsområde, at den kirgisiske folkekaravane vakte opsigt. I magasinet *Hver 8. Dag* beskrev den senere direktør for Zoologisk Have Waldemar Dreyer således kirgisernes spektakulære ankomst til byen:

> Gennem Vesterbroes Gader drager et sælsomt Optog. I Skridtgang fører 24 flegmatiske Kameler Kirgisertruppens brune Naturbørn ud til den Zoologiske Have, hvor Nomaderne slaar sig ned i pragtfuldt udsmykkede Telte, lette at rejse og lette at slaa sammen igen, og hvor de et Par Maaneder igennem vil skabe Københavnerne et Anskuelsesbillede. I den vældigste Flugt kan de benede, senestærke Heste fare af sted, og det generer hverken Hest eller Rytter, om Farten et Øjeblik afbrydes derved, at begge gaar paa Hovedet i en samtidig Koldbøtte. Kamelerne gør Indtryk af at være roligere luntende Væsener og for Københavnerne vil det sikkert have sin store Tillokkelse at faa Lejlighed til at gaa ombord paa Ørkenens Skib. *[Hver 8. Dag 15.7.1900]*

Foruden at pege på det sælsomme ved karavanen samt dyrenes rolle i spektaklet slår citatet endnu et væsentligt tema i udstillingerne an: at kirgiserne skulle virke som anskuelsesbillede for københavnerne. De levende udstillinger i Zoologisk Have skulle nemlig fungere folkeoplysende og på livagtig og underholdende vis lære de besøgende københavnere om fremmede folkeslag.

For at opnå dette krævedes det af udstillingernes arrangører, at de kunne overbevise publikum om karavanernes oprindelighed og au-

Foto: H. J. Barby

tenticitet, og det var ikke altid helt let, når en besøgende trup allerede havde været på rundrejse i andre europæiske byer i månedsvis. I *Politiken* skrev Dreyer således:

> En overvældende Mængde Arabere, Indianere, Lapper, Dinkaer og andre mer eller mindre Ægte 'Naturfolk' har i de sidste Par Aartier oversvømmet Evropa […] Uheldigvis har der været noget muggent ved de fleste af de 'Karavaner' eller hvad de nu kaldes, der naaede op til os. Enten har de helt eller delvis bestaaet af Individer, der allerede i deres Hjemland var paavirket og i Reglen noget bedærvede af den lidet heldige Side, Civilisationen vender ud mod sine Grænser, eller de havde været saa længe om i Evropa og Amerika, at Duften var gaaet af dem. Snavset havde de beholdt, og Tiggeri havde de lært til Gavns, men det naive og umiddelbare, det friske og afstikkende, hvorved de særlig skulde virke, havde de sat alt for meget til af. *[Politiken 25.8.1900]*

En plakat produceret som reklame for udstillingen understregede da også, at truppen var ankommet »direkte fra Asiens Stepper« til København, og i pressen blev der gjort opmærksom på, at København var kirgisernes første stop på rundrejsen i Europa.

Et af de etnografisk interessante aspekter ved kirgiserne var deres nomadiske livsstil og det telt, som ses på fotografiet, var en vigtig brik i fremvisningen af denne. Ved at telte blev slået op og ned foran publikum kunne de praktiske detaljer i organiseringen i en nomadisk tilværelse illustreres. Desuden vakte farvesammensætningen på kirgisernes klæder og telt samt den musik, der skabtes gennem de afbillede instrumenter, stor opmærksomhed. De stærke farver og den uvante musik blev af Waldemar Dreyer forklaret gennem kirgisernes underudviklede anatomi:

> Farvebrogede og farvemættede er Omgivelserne i det hyggelige Rum [i teltet i Kirgiser-udstillingen i Zoo], thi stærke Farver, ofte grelt sammenstillede, tiltaler det

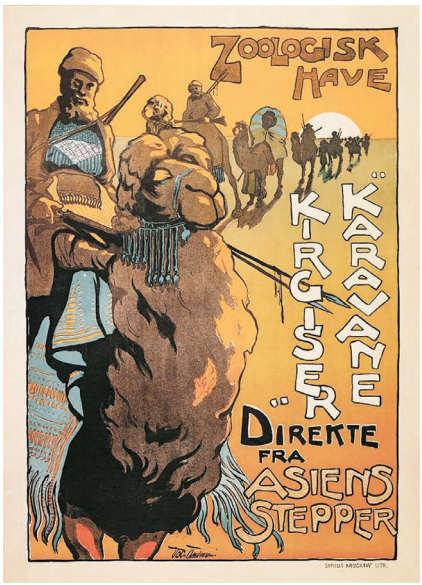

lidet udviklede og lidet 'kultiverede' Menneskes Øje. Hans Nerver er ikke saa modtagelige som vores, stærke skal Paavirkningerne være for at gøre Indtryk paa dem. Derfor elsker han de mest lysende Farver: Blodets klare, røde, Saltsøens dybe, blaa, det frodige grønne hos Vaarens spirende Græs, er noget, han kan forstaa, og som han overfører paa sine Klæder, sin Pynt, sine Tæpper, sine Broderier osv. Noget lignende gælder om hans Musik: drønende Trommer og skrattende Tamburiner, klirrende Strænge og raslende Dingel-Dangel, videre gaar hans Ønsker ikke. Om han end vil kunne nyde larmende Janitscharmusik, det afdæmpede, melodiøse som tiltaler vore finere mærkede Øren, lader ham ganske uberørt. *[Politiken 25.8.1900]*

Det er uklart fra kildematerialet om det almene publikum – ligesom Waldemar Dreyer – kunne gå bag indhegningen og ind i teltene, men der var også andre muligheder for kontakt og interaktion. En notits i pressen beskriver således, hvordan kirgiserne, der boede i Zoologisk Have, mens udstillingen varede,

POLITIKEN.
Lørdagen den 13de April.
1901

Kirgiserheste.

Paa Rasmus Nielsens Avktion i Dag paa Nørregade lader *Zoologisk Have* bortsælge en Kirgiserhoppe, et Hoppeføl og et Hingsteføl. Hoppen og Hoppeføllet blev af Professor Sand og Lektor Goldschmidt udtagne som de bedste af Kirgisernes Dyr, og Haven havde tænkt at benytte dem til Krydsningsforsøg, men dette er opgivet af Mangel paa Plads.

Foto: H. J. Barby

indimellem stak af om natten for at gå ud på sjov blandt byens befolkning:

De [kirgiserne] er efterhaanden blevet nogle vanskelige Herrer og Damer at passe paa. Hver Aften kravle de over Havemuren og gaa ned paa Alleenberg og komme først Hjem sent paa Natten. Det er ikke de optrædende Skjønheder, som dette Etablissement er i Besiddelse af, der friste de asiatiske Steppesønner. Det, der morer dem, er alle de forskjellige Kaste- og Ringspil med tilhørende Gevinster, som synes at skulle blive deres Hovedforlystelse. For Ejerne af Tombolaerne ere de besøgende Kirgisere ikke nogen Kilde til Indtægt. De ere nemlig fødte Mestre i al slags Kastespil, og det hænder ikke ofte, at en af dem slaar ved Siden af. Naar de komme hjem om Aftenen, have de Lommerne fulde af Knive, Spejle, Halsbaand og alt muligt Nürnbergkram. *[Nationaltidende 12.8.1900]*

Logikken bag udstillingen af kirgisere i Zoologisk Have var ønsket om at fungere som etnografisk anskuelsesbillede med levende rekvisitter, men kirgisernes natlige besøg i et af Københavns forlystelseskvarterer var muligvis medvirkende til at underminere den afstand mellem tilskuer og udstillet, som iscenesættelsen med fokus på inciterende fremmedhed og mangelfuld udvikling og civilisationsgrad skabte, og snarere muliggøre forståelse af fællesskab og mellemfolkelighed. De levende mennesker, udstillingen udgjordes af, var således både objekter i en etnografisk lektion og subjekter med egne ønsker og handlemåder, som ikke nødvendigvis levede op til udstillingens koreografi. ■

Anne Folke Henningsen

Anne Folke Henningsen ph.d. er lektor ved Saxo-instituttet, Københavns Universitet. Artiklen er oprindelig skrevet til tidsskriftet *temp* 11/2015, s. 127-130.

Se også: *Vi elskede de farvede i Zoologisk Have* af Thomas Hoffman: https:/videnskab.dk/kultur-samfund/vi-elskede-de-farvede-i-zoologisk-have

Steppens krigere

Warriors of the Steppe
YouTube: www.youtube.com/watch?v=O9Igc33qoAA
Akan Satayev. Kasakhfilm Studios 2012. 138 min.

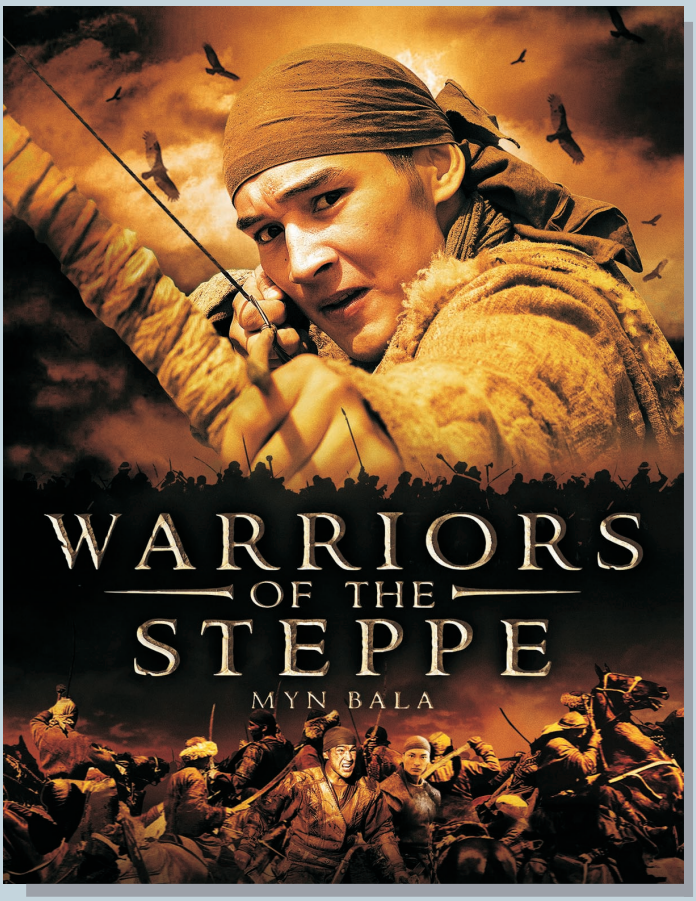

MYN BALA – *Warriors of the Steppe* – er en historisk spillefilm fra Kasakhstan fuld af drama. Den skildrer krigen i det 18. århundrede, der blev udkæmpet mellem kasakherne og Dzungar Khanate. Filmen blev produceret i anledning af 20-årsdagen for Kasakhstans uafhængighed af Sovjetunionen.

Det er en både spændende og underholdende film, der virker meget autentisk. Der tales både kasakhisk og mongolsk med engelske undertekster. RG

Aktuelt

The Mongol Messenger rapporterer:

Nye pengesedler 14.02.20
Mongoliets Nationalbank meddelte 7. februar, at man indfører nye pengesedler i værdierne 50 tugrik og 20.000 tugrik [12 øre og 50 kr.] som et led i opgraderingen af de cirkulerende pengesedler. Nationalbanken sætter de nye sedler i omløb fra 10. februar gennem de almindelige banker.

Sedlerne er blevet tilføjet adskillelige nye sikkerhedselementer som en beskyttelse mod forfalskninger. Deres synlige sikkerhedselementer består af 3D-sikkerhedsbånd og tryksværte med farveskift samt mikro-optiske sikkerhedstråde og taktile strukturer af hensyn til mennesker med synshandicap.

Ifølge nationalbanken kombinerer den nye 20.000 tugrikseddel traditionelle motiver med kulturelt tema med den nyeste teknik. Bankens ledelse har besluttet, at sedler af værdien 20.000 tg. udstedt i 2006 vil blive trukket ud af cirkulation fra 1. marts 2020 grundet deres ringe sikkerhed mod forfalskninger.

Fra 1. marts vil borgerne med 20.000 tg. sedler kunne levere dem tilbage til nationalbanken og i en 2-årsperiode med start 1. marts få dem byttet til nye sedler.

El-bus på prøve 31.01.20
Som led i bestræbelserne på at nedbringe luftforureningen gør det offentligt ejede trafikselskab *Passenger Transport Service* fra 20. januar forsøg med elektriske *Eco*-busser på ruterne i byens centrum. De 12 meter lange busser kan rumme 36 siddende passagerer.

Det er muligt at lade busserne helt op på bestemte steder i løbet af 8-15 minutter. Elbusserne, der har en rækkevidde på 200 km i den varme årstid, skal testes i 3 måneder.

Anvendelsen af elektriske busser i den offentlige bytrafik vil nedbringe udledningen af drivhusgasser, kulilte, kvælstof, svovl og partikler og dermed forbedre luftkvaliteten i byen.

Odysseen på mongolsk 14.02.20
Odysseen, som anses for at være et af de vigtigste klassiske litteraturværker, er for første gang blevet oversat i sin fulde længde til mongolsk af den prisbelønnede kulturpersonlighed, oversætteren D. Tsakhilgaan. Man mener, at de to episke digte *Iliaden* og *Odysseen*, som regnes for at være blandt den vestlige verdens ældste litteratur, blev skrevet omkring 725-675 f.Kr. Forfatteren er stadig ukendt. Hidtil har der kun eksisteret et resumé og en kort version af *Odysseen* i mongolsk oversættelse.

Flere cykelstier 06.03.20
Embedsmænd og virksomheder med tilknytning til hovedstadens bystyre har mødtes for at aftale udformningen af de cykelstier, der skal anlægges i Ulaanbaatar i 2020.

Mongoliets nye ambassadør hos den svenske konge

20. februar 2010 afleverede Mongoliets ambassadør til Sverige T. Janabazar sine akkreditiver til kongen af Sverige Carl XVI Gustaf. Efter at have overbragt den mongolske præsident, Kh. Battulgas, varmeste hilsner fortsatte ambassadøren med at understrege ønsket om at udvide relationerne og samarbejdet mellem Mongoliet og Sverige inden for områderne økonomi, miljø, vedvarende energi og kultur og samtidig øge den bilaterale handel og investeringer.

HKH Carl XVI Gustaf nævnte over for ambassadøren de traditionsrige bånd mellem de to lande foruden den mongolske nomadekultur og turismeudvikling. Han udtrykte ligeledes håbet om, at de bilaterale relationer vedblivende vil blive styrket.

M. Anudari
MONTSAME
21.02.20

Indtil i dag er der anlagt 84,7 km cykelsti, og bystyret planlægger at anlægge yderligere 52,8 km otte forskellige steder i hovedstaden.

»Situationen er den, at planerne for de otte cykelstier er blevet godkendt. De nuværende kiosker, der ligger på de kommende cykelstier, vil blive fjernet i henhold til lovgiv-

ningen for at gøre plads til cykelstierne, som vil blive udstyret med belysning og pauseområder for hver 1,5 km«, sagde Ch. Regzmaa, leder af Instituttet for Byplanlægning og Forskning.

Ulaanbaatars borgmester S. Amarsaikhan bad de ansvarlige embedsmænd om at igangsætte anlægsarbejderne 1. april og afslutte dem i løbet af juni måned.

Første coronapatient 13.03.20
Mongoliet har bekræftet et importeret tilfælde af covid-19. Det er det første tilfælde af den nye coronavirus i landet. En fransk statsborger blev testet positiv for coronavirus 10. marts. Efter at han var ankommet med et Aeroflot-fly fra Moskva 2. marts opholdt han sig i Ulaanbaatar i nogle få dage og tog videre til Ulaanbadrakh Sum i Dornogobi Aimag, hvor han ankom 7. marts, samme dag som han fik feber.

Efter at han var blevet testet positiv for covid-19, blev han sat i isolation i Dornogobi og senere overført til Det nationale Center for Smitsomme Sygdomme i Ulaanbaatar.

12. marts blev 126 personer, som havde haft direkte kontakt med franskmanden fx i flyet, på togrejsen, på kontoret, hotellet eller havde trykket hans hænder, bekræftet negative.

Offentlige steder som havde haft besøg af den coronasmittede franskmand blev desinficeret. Foto: B. Chadraabal

Nye parker 17.04.20
Med en bevilling fra bystyret i hovedstaden vil der blive anlagt en ny park på et 4 hektar stort område i 22. underdistrikt af Songinokhairkhan Distrikt. I sin kommentar til projektet understregede initiativtageren, viceborgmester for vej- og transportprojekter i hovedstaden B. Otgonsukh, den store betydning af at skabe åbne områder for borgerne i udkanten af Ulaanbaatar. Han tilføjede, at Ulaanbaatars bystyre lægger stor vægt på at anlægge parker og skabe andre åbne områder i alle Ulaanbaatars bydele. Han sagde også, at anlægsprojektet indgår i bestræbelserne på at sikre borgernes ret til at leve i sundt og rart miljø.

Dertil kommer, at parkens cykelstier og udendørs motionsfaciliteter vil give borgerne i Tolgoit-området en mulighed for at bruge deres fritid på en meningsfuld måde.

Grundsten lagt til nyt museum

Opførelsen af det nye Chinggis Khaan Museum blev sat i gang 1. april med nedlæggelsen af en grundsten. Ceremonien blev overværet af statsminister U. Khurelsukh, kulturminister Yo. Baatarbileg, medlemmer af museets nyoprettede akademiske rådgivningsgruppe, Ulaanbaatars borgmester S. Amarsaikhan og andre notabiliteter.

Statsminister Khurelsukh udtalte, at der var tale om en historisk dag for det mongolske folk, hvor sidste års beslutning om at bygge museet nu kunne tage sin begyndelse. Museet vil blive centrum for historisk forskning, undervisning og oplysning. Det vil give museets gæster en forståelse for mongolernes uvurderlige kulturarv. Han forsikrede, at der ikke ville blive problemer med finansieringen af museet til en pris af 53 mia. tg. [130 mio. kr.].

I øjeblikket er der indsamlet 1000 genstande, der skal vises i museets 15 traditionelle og virtuelle udstillingssale, i alt 20.500 m^2. De nedre etager i den 9-etages høje museumsbygning skal anvendes til skiftende udstillinger. De permanente udstillinger vil starte på 3. sal og fortsætte helt op til 9. sal. Hver etage vil blive dedikeret forskellige epoker af Mongoliets historie begyndende med Hunnerimperiet og frem til det 20. århundrede. Udstillingens tekster vil blive oversat til seks af FN's officielle sprog.

Ifølge planen skal museet slå dørene op for publikum i andet kvartal af 2021.

Ts. Baljmaa
The Mongol Messenger
14(1494):8 – 10.04.20

Saigaantilopen 07.02.20
Ifølge en optælling i januar 2020 er bestanden af saigaer øget fra 3.800 i 2018 til ca. 5.700. B. Gantulga fra WWF Mongolia sagde, at man stadig skal være opmærksom på udviklingen, da alle somre ikke er lige så gunstige som sidste år.

Der er stadig mange farer, der lurer på den truede dyreart som fx krybskytteri, mangel på føde, tørke, strenge vintre og smitsomme sygdomme. Således slog fx kvægpesten og den hårde vinter i 2017 tusinder af saigaer ihjel. Det vil være en god idé at mindske truslerne ved at genudsætte dyrene på deres foretrukne levesteder.

Mongoliets præsident besøger Norge

Til venstre: udenrigsminister D. Tsogtbaatar, herover: den norske statsminister Erna Solberg hilser på Mongoliets præsident Kh. Battulga 27. januar.

Mongoliets præsident Kh. Battulga aflagde kongeriget Norge et arbejdsbesøg 27.-28. januar. I den anledning gav udenrigsminister D. Tsogtbaatar et interview til nyhedsbureauet MONTSAME om resultaterne af mødet.

Hvad var de vigtigste emner, der blev diskuteret under præsident Kh. Battulgas besøg i Norge?

De vigtigste emner på mødet var at indførelse af den norske måde at administrere en formuefond på i Mongoliet samt udviklingen af partnerskaber inden for landbrugssektoren og vintersporten. Det blev også drøftet, hvordan det i praksis skal foregå, og hvordan man kan organisere fremtidige møder på topniveau. Der blev endvidere afholdt et orienteringsmøde mellem de to landes udenrigsministerier.

Oprettelsen af Den uafhængige Formuefond er blevet indskrevet i tillæggene til forfatningen. Og på dette område er Norge førende?

Den norske formuefond (Oljefondet – *red.*) nåede op på 1000 mia. dollars i 2019. Den norske fondsmodel har gennem flere år været undersøgt og debatteret i Mongoliet. Det er grunden til, at præsident Battulga og den norske statsminister Erna Solberg drøftede mulighederne for den praktiske gennemførelse af projektet.

Resultatet er blevet, at de norske eksperter, der stod for oprettelsen af den norske formuefond, kommer til Mongoliet. Det var også et emne, der blev taget op under orienteringsmødet mellem de to udenrigsministerier, hvor Mongoliet på sin side udtrykte interesse for at modtage eksperterne i nær fremtid. Vi ønsker at få besøg af eksperterne i de kommende 3 måneder.

Hvad skal efter Deres mening have førsteprioritet ved indførelsen af en formuefond efter norsk model?

Fonden er en global investor, der på globalt plan investerer i aktier i selskaber med de største potentialer og sikkerhed for derigennem at øge fondens formue og medvirke til at undgå inflation. Fonden foretager ikke indenlandske investeringer. Den deltager heller ikke i risikobetonede foretagender, som fx investering i opstartsvirksomheder, med en forhåbning om en stigende aktiekurs. Norge har en befolkning på 5,5 mio. indbyggere. Hvis fondens formue blev delt ud til alle borgere, ville de hver modtage 200.000 dollars.

Valget i Mongoliet er lige om hjørnet. I vores land bliver der under en valgkamp afgivet alle mulige løfter om anvendelsen af de tilgængelige ressourcer. For Norges vedkommende er der ingen populistisk snak om, hvordan velfærdsfonden skal fordeles. I det demokratiske Norge med frie valg er der tale om en værdifuld politisk kultur, hvor de politiske partier ikke lover vælgerne guld og grønne skove med penge fra formuefonden. Derfor vil oprettelsen af en formuefond i Mongoliet ikke blot kræve ny lovgivning med nye juridiske rammebetingelser,

men også indførelsen af en ny politisk kultur.

Man drøftede også under besøget udviklingen af et partnerskab inden for landbrugssektoren?

Man er ved at iværksætte et fælles projekt til udvikling af veterinærsektoren i Mongoliet i samarbejde med det norske Veterinærinstituttet. Der findes en særlig kvægrace, norsk rødkvæg, som både producerer kød og mælk. Den årlige mælkeproduktion fra kødkvæg er 6.000 liter, mens malkekvæg leverer 9.000 liter. Denne kvægrace er nu ved at blive indført i Mongoliet.

Denne udvikling skal forstærkes for at øge eksporten af mælke- og mejeriprodukter. For at kunne eksportere vores mælke- og mejeriprodukter skal Mongoliet prioritere udviklingen af veterinærsektoren, da det er grundlaget for ikke kun at udvikle kød- og mejerisekoren, men også forbedre kvaliteten af såvel læder som andre forarbejdede produkter, der baserer sig på landbruget.

Hvilke aftaler blev der indgået med hensyn til vintersporten?

Selv om vi er blandt landene med den længste vinter, er vintersporten kun lidt udviklet i vores land. Efter som Mongoliet har en fast kvote for deltagelse i De olympiske Lege er det nødvendigt at udvikle infrastrukturen af hensyn atleternes træning. Vores forespørgsler om udstyr som fx ski og skøjter, skiinstruktører og rådgivning fra eksperter er blevet imødekommet af Norge.

Med henblik på at skabe fundamentet for udviklingen af vintersport anlægges der i Norge skøjtebaner ved skolerne. Vi er i gang med at diskutere lignende tiltag. Derved får børnene mulighed for at lege i den friske luft og tilegne sig en sund levevis i stedet for at sidde indelukket i hjemmet, klæbet til deres mobiltelefoner. Den norske statsminister sagde: »Det bliver måske starten på Mongoliet som en formidabel konkurrent i skiløb!«

Under præsidentbesøget blev man enige om at modtage gaver i form af kopier af genstande med tilknytning til Mongoliet fra den norske opdagelsesrejsende Oscar Mamens personlige samling. Hvor mange kopigenstande vil blive overdraget til Mongoliet?

I Oslo besøgte præsident Battulga Kulturhistorisk Museum, hvor der var udstillet genstande med relation til Mongoliet fra den norske opdagelsesrejsende Oscar Mamens privatsamling. Under hans rejse og undersøgelser i Mongoliet i 1912 optog han fotografier af mongolernes historie og kultur i perioden. Foruden fotografierne var der udstillet mongolske brugsgenstande fra snusflasker af fineste håndværksmæssige kvalitet til spisepinde. Da genstandene ikke alene er vigtig kulturarv for Norge, men også for Mongoliet, er det af stor betydning, at vi får kopier heraf.

I det hele taget rejste opdagelsesrejsende og forskere fra de skandinaviske lande Danmark, Sverige og Norge jævnligt til Mongoliet i det tidlige 20. århundrede. Jeg antager, at det var rimeligt nemt for dem at tilpasse sig forholdene i vores land, da regionen også har et ekstremt kontinentalklima. Maria Magdolna Tatar og Maria Kartveit, som introducerede Oscar Mamens privatsamling, er mor og datter og begge engageret i mongolstudier – med andre ord er interessen gået i arv.

På hvilket niveau ligger de økonomiske relationer mellem Mongoliet og Norge?

Handelen mellem de to lande er ikke stor. Uld, kashmir og filtstøvler eksporteres fra Mongoliet. Mængden er ikke det, der bekymrer mest i forhold til eksporten af varer. Produktionen bør sættes i vejret, når standarderne og betingelserne er opfyldt. Hvis et bestemt produkt fremstilles i et stort antal, selv om det ikke lever op til standarderne, er mulighederne for eksport ikke eksisterende. I en periode var vores filtstøvler på mode i Norge. Heraf kan vi lære, at det er muligt at trænge ind på et nyt marked.

Hvordan ser De på mulighederne for at udvikle det økonomiske samkvem mellem de to lade?

Norge er rigt på olie og naturgas. Derimod investerer nordmændene ikke i minedrift. I stedet investerer de i værdiskabende sektorer, som ikke findes inden for deres egne grænser. Det samme kan siges om araberne. Da emnet investeringer ikke var sat på dagsordenen under møderne, antager jeg, at de regner med, at Mongoliet koncentrerer sig om sin minedrift, og at de anser det for at være en risikabel branche på grund af den politisering og populisme, der omgiver sektoren.

Mongoliet er interesseret i at øge eksporten af landbrugsprodukter. Da der ikke er nogen problemer med afbrydelser og begrænsede ressourcer, hvad angår landbrugsprodukter, blev det foreslået at foretage en undersøgelse af investeringsmulighederne i sektoren. Det kunne se ud, som om nordmændene ikke har set mulighederne ud fra denne synsvinkel. Derfor bør vi diskutere vores muligheder for at tiltrække investeringer. Ellers vil der være mange andre lande end Mongoliet, der er klar til at investere. Det er grunden til, at vi har udtrykt vores villighed til at investere i landbrugssektoren og levere den nødvendige viden. Norge udtrykte også ønsket om at kigge nærmere på dette område. Jeg er sikker på, at relationerne i forskellige sektorer som fx politik og økonomi vil blive yderligere udviklet.

Ch. Ariunbold
The Mongol Messenger
06(1486):1,4 – 14.02.20

HISTORICAL BUILDINGS IN ULAANBAATAR

National Library of Mongolia

Det mongolske Nationalbibliotek er beliggende syd for parlamentsbygningen i Ulaanbaatars centrum og hører til blandt de bygninger, der blev opført ifølge generalplanen for Ulaanbaatars udvikling, som blev udformet i den såkaldte »fredelige udviklingsperiode« i Mongoliet. Bygningen anses for at tilhøre den arkitektoniske kulturarv.

Bibliotektet var den første bygning i Mongoliet, der blev bygget til det formål. Bygningen blev opført i årene 1946-51 efter tegninger af den sovjetiske arkitekt N. M. Schepetelinikov. De første gravearbejder til fundamenterne påbegyndtes i midten af oktober 1946 og blev udført af japanske krigsfanger fra anden verdenskrigs krigshandlinger i Mongoliet. Da fangerne blev hjemsendt 4 måneder efter starten på byggeriet, gjorde mongolske arbejdere byggeriet færdigt.

I den første femårsplan for Den mongolske Folkerepublik for årene 1948-53, som fastlagde rammerne for den økonomiske udvikling, blev der årligt afsat midler til, at bygningen kunne være færdig til 30 års jubilæet for Folkets Revolution i 1951.

Statsbiblioteket, der var oprettet allerede i 1921, flyttede ind den nye bygning. I 1987 skiftede institutionen navn til Det centrale Statsbibliotek og derefter i 2004 Nationalbiblioteket. Efter en beslutning i 1949 om at navngive biblioteket efter den sovjetiske leder Joseph Stalin blev der i 1951 rejst en 4 meter høj bronzestatue af ham på et 3 meter højt granitfundament foran bygningen. Under den demokratiske revolution i Mongoliet fik et forslag om at fjerne statuen stor opbakning i befolkningen.

Statuen, som var udført af den højt dekorerede sovjetiske billedhugger N. V. Tomsky i det daværende Leningrad, blev taget ned natten til februar måned i 1990. Den blev erstattet af en statue af den fremtrædende akademiker Byambyn Rinchen, en af grundlæggerne af den moderne mongolske litteratur samt oversætter og forsker i mongolsk sprog.

Statuen af Stalin blev flyttet i depot hos Nationalbiblioteket for derefter i 2003 at blive solgt til en privat iværksætter, som angiveligt solgte den videre til endnu et privat ejerskab efter godkendelse af Statsejendomsudvalget.

Det vakte opsigt, da det i januar 2018 blev kendt, at statuen af den sovjetiske leder Joseph Stalin var blevet sendt til Berlin i Tyskland for at optræde i en udstilling med titlen »Den røde Gud: Stalin og tyskerne«. Udstillingen var arrangeret til minde om ofrene for den politiske undertrykkelse, og statuen blev afsløret på en gade i Berlin. Det er uvist, hvem der bragte statuen til Tyskland, under hvilke betingelser og om statuen er vendt tilbage til Mongoliet.

For mere end 10 år siden blev det besluttet at opføre en ny bygning til Mongoliets Nationalbibliotek, et projekt som ifølge planerne skal igangsættes i juni 2020. Efter de seneste rapporter er det meningen, at den nuværende bygning skal anvendes til et videnskabeligt forskningscenter, så snart biblioteket flytter til den nye bygning.

State Library in the 1950s. Photo The British Library

Present-day Natural Library. Photo B.Chadraabal

Camp Adventure Glamping

Den 1. juni lanceres *Camp Adventure Glamping* som en del af visionen om at skabe Skandinaviens førende naturattraktion. Teltene er inspireret af traditionelle yurts fra sletterne i Mongoliet, importeret fra USA, og er nu udviklet til at være en del af *Camp Adventure*.

Fænomenet *Glamping* er en sammensætning af glamour og camping. *Glamping* er natur og komfort i ét.

Naturen opleves fra det private telt og terrasse, som naturen er: Solen skinner, når solen skinner. Det blæser, når det blæser. Det regner, når det regner. Præcis som det altid har føltes at være og leve i naturen.

Alle glampingtelte er enkelt indrettet med 2-4 sengepladser og mulighed for flere opredninger. Hvert telt er indrettet med mindre køkken, seng og spiseplads. Teltene har private bade- og toiletforhold.

Alle glampingtelte er forskelligt indrettet med fokus på nordisk simplicitet, bæredygtighed og hygge. Møblerne er primært skabt af smukt genbrugstræ. Indretningen og detaljerne sender en kærlig hilsen til den fine industrielle danske designhistorie, der har været kendetegnet for Sydsjælland med fx Holmegaard, Kähler og Jens Harald Quistgaard.

Nyhedsbrev
Camp Adventure

COVID-19 Prevention in MONGOLIA

Key actions from the Government of Mongolia to prevent from the Coronavirus

1. **Suspensions of international flights** and **passenger trains** has been extended until May 30
2. **Closure of air/overland border** crossings between China and Mongolia since January 27 until future notice
3. **14-day quarantine** of all travelers from affected countries
4. Government **organizing evacuation flights** from the infected countries for Mongolian nationals under a 14-day quarantine
5. **Cancellation of public events**, conferences, sports, festivals and tourism activities countrywide
6. **It is assigned to penalize** individuals who lied about their travel history & health information at the borders
7. **Mongolians prohibited to travel** the countries affected by Covid-19 until May 30
8. **Closing the Inter-provincial and local roads**, train ,and domestic flights when it is prompted
9. **Temporary closure of all kindergarten**, school & university until September 1 from January 27
10. **Banned to do domestic and foreign business** trips of the state organizations are until further notice

More information: AMICUS TRAVEL MONGOLIA
https://www.amicusmongolia.com/coronavirus-mongolia-update.html

Pr. 28. maj 2020 nåede antallet af coronasmittede op på 161. Alle tilfælde er kommet ind udefra, herunder 4 udlændinge og 157 mongolerne med fly. Ingen tilfælde af lokal smitte er konstateret. 43 patienter er raskmeldte. Ingen er døde af sygdommen i Mongoliet. Kilde: Amicus Travel

DMS nyt

Ordinær generalforsamling 29. februar 2020

Referat

Generalforsamlingen blev afholdt i *Spejdercenter CPH*
Wagnersvej 33, København SV.

23 medlemmer deltog.

(1) Valg af dirigent
Selskabets formand, Bulgan Njama, bød velkommen og foreslog Kurt L. Frederiksen som dirigent. Han blev efterfølgende valgt og konstaterede, at generalforsamlingen var rettidig indkaldt, og at den var beslutningsdygtig.

(2) Formanden og bestyrelsens beretning
Formand Bulgan Njama fremlagde beretningen, som står trykt i Ger 106. Som et nøglepunkt fremhævede hun, at foreningen har 157 medlemmer, hvilket næsten er uforandret fra året før, men bestyrelsen ønsker, at antallet skal vokse og gerne med flere yngre medlemmer. Hun nævnte, at der efter generalforsamlingen ville blive afholdt en workshop om, hvordan DMS kan skaffe flere medlemmer.

(3) Regnskabet for 2019
Kasserer Jan Koed fremlagde regnskabet, som er trykt i Ger 106. Han fremhævede bl.a., at salget af bogen »Stemmer fra steppen« havde skaffet foreningen en god indtægt på 21.000 kr. i årets løb takket være Chinggis Khan-udstillingen først på Moesgaard Museum og efterfølgende på Nationalmuseet. Der er nu kun et beskedent restoplag tilbage.

Udgifterne til møder var faldet, bl.a. som følge af de gratis mødelokaler i Café Globen og et rekordstort antal deltagere i Tsagaan Sar i 2019. Administrationsindtægter fra projektet i Mongoliet er på 5.000 kr., modsat tidligere 15.000 kr., og det vil ligge på dette niveau i de næste 3 år i projektets løbetid.

Økonomien er generelt set sund, men medlemstallet skal gerne øges i de kommende år, hvis regnskabet skal balancere på længere sigt.

Povl Anker Andersen, som havde revideret regnskabet som selskabets revisor, tilføjede, at det var et fint og overskueligt regnskab, som han kunne påtegne uden forbehold. Regnskabet blev godkendt.

Dirigenten Kurt L. Frederiksen har givet ordet til formanden, Bulgan Njama, for at aflægge beretning for året 2019. *Foto: Chalotte Vad*

(4) Fastsættelse af kontingent
Bestyrelsen foreslog uændret kontingent for 2021, hvilket blev godkendt.

(5) Valg af bestyrelsesmedlemmer
På valg var Anita Garbers, Michael Haslund-Christensen, Jan Koed, Henrik Bo Thrane og Chalotte Vad. Henrik Bo Thrane ønskede at udtræde af bestyrelsen, mens de øvrige medlemmer var villige til genvalg og blev genvalgt. Bestyrelsen skal bestå af 5-9 medlemmer, hvorfor antallet stadig opfylder kravet i vedtægterne. Ingen nye medlemmer stillede op til bestyrelsen.

(6) Valg af suppleanter
Chuka Ringgaard var villig til genvalg og blev valgt. Narangerel Davaasuren, som har bopæl i Helsingborg, stillede op som suppleant og blev valgt. Suppleanter sidder for 1 år ad gangen.

(7) Valg af revisor
På valg var Povl Anker Andersen, som var villig til genvalg og blev valgt.

(8) Indkomne forslag
Ingen.

(9) Eventuelt
Jørgen Ringgaard opfordrede bestyrelsen til at overveje at gøre Leif F. Petersen til æresmedlem. Leif har igennem mange år gjort et kæmpestort arbejde i selskabet, både som bestyrelsesmedlem, og som ansvarlig for projektregnskaberne i 15 år og som selskabets kasserer i 10 år. Bestyrelsen behandler forslaget på sit førstkommende, konstituerende bestyrelsesmøde.

Jan Koed oplyste, at det annoncerede medlemsmøde »En samtale om Children's Ger« den 10. marts i Café Globen var blevet aflyst pga. coronavirus-situationen. Indbeta-

Aftenens program bød bl.a. på et modeshow med uddeling af præmier inden for kategorierne flotteste dragt, bevægelse og måden at bære sin dell på. Foto: Bettina Gram

Greetings

We hereby extend our blessings for good health, prosperity and boundless professional success to all members of the DMS throughout the "Perfect in its' Entirety" year of the Metal Rat of XVII Sexagenary.

With pleasure we have witnessed further deepening and expansion of the traditional bond and cooperation between the peoples of Denmark and Mongolia. Last year, with huge success we have organized the outstanding performance by the Royal Danish Ballet in Ulaanbaatar. A documentary on the Danes' culture and the way of life broadcast via national TV channel gathered tremendous viewer attention. We can't thank enough DMS for their contribution to creation of this documentary. The members of the MDS "Youth" club have also took part in production of the documentary.

In 2019, in cooperation with NTS, MDS initiated implementation of the "Responsible, Sustainable Communities in Mongolia" project at 13 locations. We have established 39 local business development groups with a total of 487 members. Also, we organized 19 ILO's "Start your Business" trainings covering 269 participants. Five gifted students have been newly included in the programme called the "Talent" instigated by DMS.

We plan to advertise and bring to the attention of the Mongolian audience the fruits of the 30 years old fraternal bond between MDS and DMS. We shall expand and increase efficacy of our endeavors in advertising and research of the country of Denmark. We shall do our utmost to magnify the activities under the project, co-implemented by MDS and NTS.

We express our gratitude to DMS members, who implement numerous good endeavors for the benefit of Mongolia, and wish successful accomplishment of the forthcoming meeting.

Members of the MDS, NNTS, NTS staff, and students of the "Talent" programme

29 February 2020 Ulaanbaatar City

lingskort til kontingenter for 2020 ville blive udsendt medio marts.

Bulgan Njama rettede en stor tak til bestyrelsesmedlemmerne for deres store indsats og en særlig tak til Jan Koed for flotte numre af Ger. Hun sagde desuden tak til projektgruppen, Povl Anker Andersen, Jørgen Ringgaard og Jes Colding, for deres store, frivillige arbejde.

Generalforsamlingen blev derefter afsluttet, og Bulgan Njama takkede Kurt L. Frederiksen for at lede generalforsamlingen.

Hilsner fra Mongoliet

På stort lærred fik generalforsamlingens medlemmer fremvist en flot videohilsen fra Mongoliet fra de unge mediefolk, som i 2019 gæstede Danmark i to omgange. De sendte en stor tak til alle, der havde hjulpet dem under deres besøg, hvor de lavede optagelser til brug for mongolsk tv.

Derefter oplæste Chalotte Vad et brev på engelsk, som var sendt til DMS fra partnerorganisationerne MDS, NNTS og NTS i Ulaanbaatar, med hilsener fra MDS' medlemmer og NTS' ansatte og studenter fra talentprogrammet (se indsatte brev).

DMS 30 år i 2020

Som oplæg til gruppearbejdet om medlemshvervning holdt Bulgan Njama en kort tale i anledning af, at DMS fylder 30 år i 2020. Hun sagde bl.a.: »30-års jubilæet for DMS er lige rundt om hjørnet, og jeg kan se tilbage på mange gode og aktive år. En meget kompetent og aktiv formand gennem 26 år, Rolf Gilberg, banede vejen for en organisation, der har orden i tingene.

Vi ved i dag meget præcist, hvor mange medlemsmøder, vi har afholdt, og hvor mange numre af bladet Ger, der er udgivet, takket være Rolfs store systematik og ordenssans. Vi er også velorienterede om de mange ekspeditioner og beretninger om relationer mellem mon-

goler og danskere, som har fundet sted siden begyndelsen af det 20. århundrede.

Vi har også haft to meget dygtige kasserere. Først var det Leif F. Petersen, som gennem 10 år styrede DMS' kasse og i 15 år passede projektets økonomi, og i de seneste 20 år har Jan Koed kompetent styret og administreret DMS' kasse. Povl Anker Andersen har lige så sikkert styret projektets økonomi i de seneste 7 år.«

Bulgan Njama fremhævede desuden:

- DMS er blevet rost af skiftende ambassadører fra Mongoliet for at være et forbillede for andre lignende foreninger rundt om i verden. Seks medlemmer af DMS har modtaget store mongolske medaljer og ordner som anerkendelse for DMS' indsats.
- DMS har siden 1997 bidraget til at forbedre livsgrundlaget for 30.000 fattige gennem selskabets projekter i Mongoliet.
- 100 talentfulde, fattige unge i Mongoliet har fået kompetencegivende uddannelser takket være Dæhnfeldtfonden, der administreres af DMS.
- Over 100 gadebørn har fået et værdigt liv gennem DMS' projekter.
- Gennem årene har DMS gennemført mange spændende aktiviteter, fx en filmfestival, en bogudgivelse og støttet andre projekter.
- DMS har en engageret bestyrelse, som arbejder frivilligt, så at mange af aktiviteterne kan klares med minimale omkostninger.

Workshop

Generalforsamlingens deltagere blev opdelt i tre grupper, der hver fik en halv time til at komme med ideer til, hvordan selskabet kan skaffe nye og gerne yngre medlemmer. Det var tre aktive og konstruktive gruppearbejder. Bestyrelsen vurderer de mange spændende forslag på sine kommende bestyrelsesmøder.

I 2019 var DMS vært for en gruppe unge mediefolk fra Mongoliet, der sendte en velproduceret videohilsen til deltagerne i generalforsamlingen. Foto: Klip fra videoen

Skoleprojektet i Erdenebulgan

Wendy Rahbek Thomsens søn, Joshua, fortalte om skoleprojektet i Erdenebulgan, som skrider godt frem. Der er skabt gode lokale kontakter, og to unge mongoler har besøgt Danmark i 2019. Der er etableret kontakt mellem en klasse i Erdenebulgan og en fra Hotherskolen på Stevns. Wendy tager til Erdenebulgan næste år for at undervise. Gruppen holder mange foredrag for at skaffe midler til projektet og samarbejder med lokale foreninger. Folk er meget interesserede, således ligger fremmødet på 30-50 tilhørere pr. arrangement. Projektet arbejder for at skaffe midler til at invitere flere unge til Danmark og danske unge til Mongoliet.

Mejeriprojektet i Khatgal

Chalotte Vad gav forsamlingen en status på mejeriprojektet, som har fået en ny, god lokal partner, der har afholdt flere workshops for kooperativerne om bl.a. nye teknikker til produktion af filt, sæbe, lys mm. Projektet har fået flere bevillinger, bl.a. en stor bevilling fra CISU. Den 15. maj regner man med, at mejeribygningen i Khatgal står færdig. To unge mejerister er i gang med deres speciale og bliver efter 4 år færdiguddannede og tager derefter fra Ulaanbaatar til Khatgal for at arbejde på projektet. Den 12. juni planlægges en åbningsceremoni af mejeriet.

Tsagaan Sar

Aftenen sluttede med en festlig middag og forårsfest i anledning af det mongolske månenytår. 41 voksne og 7 børn var med til at fejre Tsagaan Sar, som i 2020 står i metalrottens tegn. Der var traditionen tro hjemmelavede, lækre buudz, som i år var fremstillet af Chuka, Undra og Naran(gerel).

Deltagerne dystede om flotte præmier, fremskaffet af Bulgan Njama og Chalotte Vad, til Lars Højers underholdende quiz om Mongoliet. Der blev også uddelt præmier til det festlige modeshow med deltagere, der bar den mongolske nationaldragt bedst i »gang og bevægelse«. Der var præmier i kategorierne: den mest smarte eller sjove gangart/bevægelse med dell, den flotteste måde at bære en dell på og den flotteste dragt.

Bettina Gram

POST B
PP DANMARK
Returneres ved varig adresseændring

Tseegii er på sin vej rundt i København nået til Kongens Nytorv, hvor hun er fotograferet ved Krinsen foran rytterstatuen af Christian V og med den franske ambassade og Charlottenborg i baggrunden. Charlottenborg var indtil 1999 hjemsted for Kunstakademiets Arkitektskole. *Foto: Bulgan Njama*

Mødet med ung mongolsk arkitekt

I slutningen af december 2019 blev jeg kontaktet af en antropolog ved navn Nina om en mongolsk pige, som ville komme til København på et kort besøg i begyndelsen af januar 2020. Pigen ville meget gerne mødes med landsmænd i København. Jeg kontaktede mit mongolske netværk, og Davaa, herboende mongolsk pige, meldte sig til at deltage i organiseringen af en rundtur i København.

Efter flere korrespondancer både med Nina og Tserendolgor (Tseegii) aftalte vi at mødes med Tseegii den 3. januar i Københavns centrum. Det viste sig, at den 26-årige Tseegii var uddannet arkitekt fra Mongoliet. Hendes yndlingsarkitekt er Bjarke Ingels, og derfor ønskede hun brændende at se hans værker i København. Hun kom på Ninas invitation til København og boede hos Nina, mens hun var i byen.

Tseegii er opvokset hos en nomadefamilie i Töv Aimags Erdenesant Sum som efternøleren til sine fire ældre brødre. Frem til 4. klasse boede hun hos slægtninge i Erdenesant sumcenter for at gå i skole. Hun lærte at ride, fra hun var 4 år gammel, og var en meget selvstændig pige i en meget tidlig alder. Da storebroren flyttede til Ulaanbaatar for at studere på universitetet, fulgte lillesøster Tseegii med, hvor de kom til at bo i et af Ulaanbaatars gerdistrikter.

Efter endt studium på universitetet søgte Tseegii at blive aupair i Tyskland, fordi det gav hende mulighed for at lære tysk og for at lære den tyske og europæiske kultur at kende. Tseegii var meget glad for den familie, hun arbejdede hos.

Hun skulle hjem til Mongoliet få dage efter og var glad for at se udstillingen på Dansk Design Center og se nogle af Bjarke Ingels bygninger dagen efter vores møde. Efter flere timers snak, frokost på en café i centrum og middag hjemme hos os sagde vi farvel til hinanden på en S-togsstation. Det var en stor fornøjelse for mig at møde Tseegii. Dagen efter var hun på rundtur i Københavns nye byudviklingsområder ledsaget af Davaa, som var så sød at tilbyde sin assistance.

Tseegii var lykkelig for turen til København. 4 måneder efter hendes hjemkomst til Mongoliet fik hun et job i et privat arkitektfirma i Ulaanbaatar.

Bulgan Njama

Afsender:
Dansk Mongolsk Selskab
c/o Jan Koed
Clara Pontoppidans Vej 41
2500 Valby